

Jostein Grytten:

Galt om tannpleiere og kostnader

Professor Ola Haugejorden retter i siste nummer av NTFs Tidende et kraftig angrep på tannpleierne, og uttrykker et svært pessimistisk syn på nytten av tannpleiere i den fremtidige tannhelsetjenesten. Professor Haugejorden fremsetter mange påstander. En av dem er at bruk av tannpleiere vil virke fordyrende for tannhelsetjenesten. Jeg vil konsentrere meg om denne påstanden i dette innlegget.

Haugejorden gjør beregninger som viser at en toårig tannpleierutdanning er like kostbar som en tannlegeutdanning på fem år. En treårig tannpleierutdanning forventes å bli vesentlig mer kostbar enn en femårig tannlegeutdanning.

Hovedsvakheten ved professor Haugejordens beregninger er at han utelukkende inkluderer utdanningskostnadene, og ikke gevinsten ved å erstatte tannpleierårsverk med tannlegeårsverk. Gevinsten er primært knyttet til at tannpleierne kan utføre noen av de arbeidsoppgavene tannlegene i dag utfører (undersøkelse, forebygging og enkle behandlinger). I Den offentlige tannhelsetjenesten betyr dette lavere lønns-kostnader, og i den private tannpleien betyr det lavere honorarer. Erfaringene fra å bruke tannpleiere i Den offentlige tannhelsetjenesten i Vestfold har på en overbevisende måte synliggjort noe av effektivitetspotensialet som følger med økt bruk av tannpleiere.

I den private tannhelsetjenesten er det selvsagt umulig eksakt å kvantifisere den gevinsten som følger av bruk av tannpleiere. Man la oss likevel gjøre et forsøk. Anta at gjennomsnittshonoraret for en undersøkelse med røntgen hos en privatpraktiserende tannlege i dag er ca. 700 kroner. Anta videre at en tannpleier kan utføre den samme konsultasjonen til halv pris; det vil si 350 kroner. I dag går ca. 2,5 millioner voksne personer til tannlegen minst én gang i året. Flere går også til regelmessige kontroller to og tre ganger årlig. Om vi nå antar at én million av disse kontrollene kan utføres av tannpleier; tilsvarer dette en kostnadsbesparelse på ca. 350 millioner kroner.

Jeg hevder selvsagt ikke at alle undersøkelser blant voksne bare skal utføres av tannpleier. Men det bør være mulig at noen av kontrollene, med passe tidsrom, også kan utføres av tannpleier, for eksempel kombinert med forebyggende veiledning. For pasienter med stort behov for oppfølging og vedlikehold kan det være vesentlige besparelser ved å få tilsyn av tannpleiere istedenfor av spesialist eller tannlege.

Professor Ola Haugejordens anslag over utdanningskostnadene for tannleger og tannpleiere virker heller ikke rimelige. Det er vanskelig å skjønne at en toårig tannpleierutdanning er like kostbar som en femårig tannlegeutdanning. Haugejorden trekker inn frafallet

etter endt studium i sine beregninger. Det er vel og bra, men samfunnet har vel ikke bare tap ved at noen tannpleiere går over i andre yrker etter en viss yrkesaktiv periode som tannpleiere? Her er det vel også noen gevinster fra selve tannpleierutdanningen som burde være verdsatt, og inkludert i selve regnestykket.

Sannsynligvis er det et klart potensiale for en effektivitetsgevinst ved mer bruk av tannpleiere, kanskje spesielt i den private tannhelsetjenesten. I det store og hele bør den enkelte tannlege selv få bestemme sin tannpleierbruk. Det skal ikke være slik at alle tannleger må samarbeide med tannpleier; tannpleierne må finne sin plass i tannhelsetjenesten ut fra hva som er både hensiktsmessig og ønskelig for den enkelte tannlege. Men tannlegene vil neppe ansette tannpleiere dersom utgiftene blir større enn inntektene. Myndighetene må imidlertid sørge for at det er tilstrekkelig med tannpleiere, og at man har en organisering og finansieringsordning som gjør det attraktivt for både tannleger og tannpleiere å finne en fornuftig samarbeidsform og en hensiktsmessig arbeidsdeling.

Adresse: Seksjon for samfunnsodontologi, Det odontologiske fakultet, postboks 1052 Blindern, 0316 Oslo